

Teória komunikácie

Múzejná komunikácia

(podstata a vybraná terminológia)

- ❖ Akýkoľvek spôsob komunikácie múzea s verejnosťou – návštevníkom
- ❖ Východiskom sú najmä autentické zbierkové predmety, exponáty
- ❖ **Múzejná prezentácia** - zameraná na poznanie momentu šírenia poznatkového a hodnotového obsahu múzejných predmetov s cieľom dosiahnuť poznatkové a hodnotové mutácie na strane príjemcu

Múzejná komunikácia

(podstata a vybraná terminológia)

- ❖ Prostriedkom je zvyčajne expozícia alebo výstava
- ❖ Tvorba múzejnej expozície sa odlišuje od bežnej vedeckej práce: 1. *Formou* z hľadiska všeobecnej zrozumiteľnosti; 2. *Obsahom* - snaha o definovanie a formuláciu relevantných informácií; 3. *Metódou* - medziodborová spolupráca so snahou prezentovať čo najkomplexnejšie sústave spoločenských a prírodných vzťahov.

Teória komunikácie

- ❖ Proces oznamovania, zdieľania, prenosu a výmeny významu a hodnôt
- ❖ Komunikácia sa odohráva v rámci tzv. prvej signálnej sústavy (pachy, rituály zvierat a pod.), ale ľudia komunikujú aj v rámci tzv. druhej signálnej sústavy (jazyk, reč)
- ❖ Verbálne a neverbálne jazykové sústavy (expozícia)
- ❖ Z pohľadu múzea - dorozumievanie, tj. predanie myšlienok, informácií, názorov a pocitov medzi ľuďmi

Teória komunikácie

- ❖ Súčasťou komunikácie logicky feedback - spätná väzba, reakcia
- ❖ Múzeum komunikuje pomocou zbierkových predmetov ako príkladov, znakov a symbolov (semiotika)
- ❖ Cieľom je rozlišovať znakovú stránku rôznych múzejných zbierkových predmetov
- ❖ Symboly sú nástroje, ktoré človek kladie medzi seba a skutočnosť

Teória komunikácie

- ❖ Predmetom komunikácie môže byť akýkoľvek výtvor (ľudský, prírodný, verbálny a neverbálny, hmotný aj duševný) prezentovaný (predstavený) jednou osobou alebo inštitúciou a vnímaný druhou
- ❖ Základom ľudskej komunikácie je ukazovanie vecí, **ostenzia** – druh bezznakového vyjadrenia, zámerné ukazovanie
- ❖ Základné spôsoby ľudského vyjadrovania a poznávania: 1. *reprezentácia* = ne-rezentatívny typ - vyjadrovanie pomocou znakov, modelov prezentujúce náhražku; 2. *ostenzia* = prezentatívny typ - vyjadrovanie pomocou samotných vecí ich ukazovaním, originálom

Teória komunikácie

- ❖ Múzejná expozícia patrí do oboch typov - vystavené exponáty (prezentatívny typ), často zastupujú celú triedu podobných vecí, sú teda aj reprezentantmi
- ❖ „Poslaním múzeí nie je len vizualizovať poznanie určitých fenoménov a ukazovať nejaké objekty, ale prostredníctvom ich autenticity dokazovať pravdivosť nášho poznávania a hodnotenia muzealizovanej skutočnosti.“ (Stránsky)

Teória komunikácie

- ❖ Hermeneutika – veda o výklade a porozumení
- ❖ **Model procesu komunikácie:** 1. komunikátor (expedient) - nositeľ myšlienky a informácie; 2. kódovanie – prevod myšlienok do súboru symbolov; 3. správa – výsledok kódovacieho procesu; 4. prostriedok – vlastný nosič správy; 5. dekódujúci príjemca (recipient); 6. spätná väzba – reakcia; 7. šum – všetky možné faktory meniace obsah správy

Teória komunikácie

- ❖ Problémy komunikácie: 1. sprostredkovaná komunikácia cez niekoľko objektov; 2. komunikačné zahltenie; 3. s ohľadom na poslucháčov nevhodná forma správy, napr. cudzie slová, odborné termíny apod. s ľuďmi s nižšou úrovňou vzdelania; 4. vágna formulácia - oslabujú a sponchybňujú význam; 5. neschopnosť či neochota načúvať príjemcovi

Teória komunikácie

Efektivita komunikácie:

- ❖ 1. Dôveryhodnosť
- ❖ 2. Kontext
- ❖ 3. Obsah
- ❖ 4. Jasnosť
- ❖ 5. Kontinuita a konzistencia
- ❖ 6. Kanály
- ❖ 7. Schopnosť verejnosti

Teória komunikácie

- ❖ Najčastejšie používané formy komunikácie v múzeu: auditívna (reč, hudba) a vizuálna (písmo, obraz, fotografia, trojrozmerné predmety)
- ❖ Múzejné expozície sú takmer vždy mixom verbálnej komunikácie (využívanie slov a jazyka) a neverbálnej (použitie znakov a symbolov)

Teória komunikácie

- ❖ Funkcie komunikácie: informatívna, inštruktívna, presvedčovacia, posilňujúca a motivujúca, vzdelávacia a výchovná, socializačná a spoločensky integrujúca, osobnej identity, poznávacia, úniková
- ❖ V múzejnej prezentácii je neverbálna komunikácia je často podstatne účinnejšia (presvedčivejšia) ako verbálna

Teória komunikácie

- ❖ Komunikácia predmetom – nielen popisnými informáciami, ale aj kontextom - nielen vizuálne, ale aj to, čo je za predmetom...
- ❖ P. Van Mensch: výstavný softvér - primárne múzejné objekty, sekundárne nákresy, dokumenty, zvukové nahrávky a výstavný hardvér - priestor, panely, vitríny
- ❖ Rozlíšenie informačnej hodnoty predmetu - hardvérom sú fyzické a štrukturálne vlastnosti predmetu (materiál, konštrukcia, tvar a pod.) a softvérom je dokumentácia, kontextové informácie, funkčné vlastnosti, použiteľnosť

Teória komunikácie

- ❖ Expozícia ako znaková sústava – predmety sú komunikované cez znaky a symboly (mix prístupov sémantických – významových a semiotických – znakových)
- ❖ Exponát má informačnú funkciu (posolstvo) alebo uzavretú funkciu ako súčasť kontextu, záleží akú úlohu mu priradíme

Teória komunikácie

- ❖ Múzejná prezentácia je priamou komunikáciou s návštevníkom
- ❖ Múzejný predmet – štrukturálna a kultúrna vložka; dokument, semiotický znak, zároveň nositeľ a zdroj informácií, predmet existuje ako súčasť niečoho...

Teória komunikácie

- ❖ Múzejná výstavná forma - prezentáciou je nevyhnutné predmety znova kontextualizovať, predstaviť nielen ich, ale aj svety, v ktorých vznikli a slúžili (príbeh, inscenácia...)
- ❖ Teória výstavného jazyka - expozícia asociatívna, založená na kontexte vecí
- ❖ Expozícia, rovnako ako jazyk, môže byť delená na tri základné úrovne: systém, normy a reč
- ❖ Výstavné jazyky: estetický, didaktický, divadelný a asociatívny

Teória komunikácie

- ❖ optimálny výstavný jazyk - mix vedy, výstavníckych znalostí, znalostí potrieb a možností návštevníka
- ❖ Múzejný prezentačný jazyk má vlastnú „slovnú zásobu“ : priestor, predmety, texty, grafy, farby, zvuky, svetlo...